

V občini Veliki Gaber in Velika Loka nočejo pitne vode

O največji komunalni gradnji na Dolenjskem, o gradnji vodovoda Stična-Trebnje-Dobrnica-Krka, ki bo oskrboval z zdravo pitno vodo nad 100 naselij z več ko 8.000 prebivalci, smo že pisali v našem listu. Prejšnji teden si je naš novinar skupno s člani upravnega odbora Vodne skupnosti Stična ogledal dosedanja začetna dela za uredništvo tega velikega načrta in se hkrati udeležil seje upravnega odbora.

Nazivlje raznim težavam, dela napredujejo zelo lepo in bo prva etapa gradnje vodovoda — zajetje, polozitev cevi do Stične in zgraditev zbiralnika nad Virom pri Stični — zaključena že letos. Dela pri zajetju izvira pod Babjim kolonom so končana, prav tako se bližajo zaključku dela pri zajetju izvira Drmočnik. Po prvotnem načrtu so predvideni zajetji vode samo iz navedenih dveh izvirov, po navetu glavnega projektanta, ing. Guzela, pa bodo obenem zajeli še izvir Laha voda, iako da bo zmogljivost vodovoda nad 30 litrov na sekundo. Zajetje tretjega izvira bo prav tako v kratkem končano, čeprav so morali precej daleč vrtati v živo skalno.

Razen na zajetju delajo tudi skoraj na celotni, nad 4.200 m dolgi trasi od zajetja do zbiralnika, Jarek za glavno cev je izkopan že do naselja Gaberje pri Stični, v dolžini 1.200 m so položene tudi cevi. Obenem kopljejo jarek od Stične proti zbiralniku. Zbiralnik nad Virom s prostornostjo 130 m³ je zbetoniran in te dni dobi še ploščo, vrata ter notranjo opremo. Najtežji odsek za kopanje jarka je skozi naselje Gaberje, kjer je prostor med hišami, koder gre trasa, ozek in še skalovit po vrhu, toda, kot so doslej premagali vse ovire, bodo tudi to. Velike težave imajo tudi z podtalno vodo pri gornjem koncu trase, kjer prav zadnje čase polagajo cevi. Tudi ta ovira bo kmalu za njimi in potem bo slo laže naprej.

Člani upravnega odbora so s potekom dosedanjih del nad vse zadovoljni. To so tudi lahko, saj so največja dela uspešno končana. Kot je bilo že rečeno, bo Stična letos dobila vodo iz novega vodovoda. Vsekakor je to velik uspeh, pred katerim morajo območniki tudi najbolj neumni Tomazi in starokopitni godrnjači.

Ob dosedanjih delovnih uspehih pa raste tudi zanimanje članov Vodne skupnosti za nadaljnjo gradnjo. Mnogi že spoznavajo, da bo s tem vodovodom končno le uresničena davna želja prebivalcev, da se znebijo skrbi za vodo. Posamezne vasi in naselja že prevzemajo obveze za delo pri gradnji. Tako so prebivalci Ivančice gorice sklenili, da bodo ves jarek za cevi od zbiralnika nad Virom do vasi izkopalni sami s prostovoljnimi delom. Vodna skupnost jim bo dala cevi in strokovno delovno silo. Temu vzgledu bodo gotovo sledile še druge vasi, zlasti ko vidijo, da gre zares in da so prvi delovni uspehi pred njimi.

Zato pa je toliko manj razumljiv odnos prebivalcev občine Velik Gaber in Velika Loka ter celo članov upravnega odbora vodne skupnosti iz tega območja do vodovoda. V Veliki Loki so baje že ponovno izjavili, da vode ne potrebujejo, ker jo izirajo v Temenici več kot dovolj. V resnici jo imajo, z njo vred pa pijejo vso nesnago, ki se ste-

ka v potok na vsej njegovi dolžini. Tudi v občini Veliki Gaber niso pokazali dosedaj prav nobenega razumevanja za gradnjo vodovoda. Spričo takega nezanimanja so bili ostali člani upravnega odbora, da nima smisla nekomu ponujati vodo, če jo sam ne mara. Da bi bile tudi vasi v teh dveh občinah preskrbljene z zdravo pitno vodo, je glavna trasa proti Trebnju in Dobrnici za dobre štiri kilometre daljša, kot bi bila sicer. Zato je bil že dan predlog, naj bi šel glavni vod tik ob novi avtomobilski cesti od Medvedjeka do Opčin, kjer bi bil v tem primeru glavni zbiralnik za Trebnje in Dobrnico, za vasi omenjenih občin bi sicer rezervirali zadostno količino vode, dobi jo bodo šele, ko se bodo sami zganili in šele, ko se bodo zgradili do posameznih naselij, kar bo seveda znatno dražje kot sedaj, ko

Ljudski poslanci nas bodo pogosteje obiskovali

(Nadaljevanje s 1. strani)

nek in ugotoviti, ali je ta dobiček plod boljše organizacije dela in višje storilnosti, ali je nastal z neutemeljenim zvišanjem cen. Delavsko samoupravljanje se res ponekod razvija prav v nasprotno smer, kar bo treba zajeziti.

Za okraj Crmnelj je poročal Martin Zuzelj. Razmere so podobne kot v ostalih krajih Dolenjske. Lep uspeh so dosegle množične organizacije pri pripravah za proslavo 22. julija, pa tudi pri mobilizaciji lokalnih virov za razne krajevne gradnje, kot so vodovodi, ceste, pota in drugo. O dvigu kmetijstva se v Beli krajini veliko razpravlja, manjka pa jim strokovnjakov, ki bi vodili in usmerjali to veliko akcijo, kajti brez njih ne bo šlo. Zadrudno politiko v Beli krajini je potrebno pregledati in jo postaviti na trdnje temelje, da bo kos nalogam, ki stoje pred njo. Delavsko samoupravljanje se je v nekaterih podjetjih začelo kriviti v samovoljno posameznikov, kar je bilo potrebno zavreči. Sedaj gre v tem pogledu na boljše v vseh podjetjih. Delovna disciplina se je letos znatno popravila.

Jože Klarič je govoril o problemih kočevskega okraja. Odmera davka pa katastrofo je prinesla nesorazmerje v njihovem okraju predvsem v Kolpski dolini. Poudaril je, da je politično stanje na terenu odvisno od kadra na terenu, zato bodo to zimo posvetili vsi pažnjo ekonomski strokovnjaki tega kadra. Zavzemal se je, da je potrebno zatrejti spekulacijo z ekonomskimi predpisi in dosledno uvesti plačevanje po učinku dela, tako da bo vsak občutil, da se spekulacija ne izplača. V kočevskem okraju prav tako povzročajo hudo kri odlok o sečnih dovoljenjih za les. O tem je veliko razpravljal tudi član izvršnega sveta LRS in poslanec kočevskega okraja Matija Maležič-Ciril. Predpisi o sečnih dovoljenjih zlasti prizadevajo prebivalce v občinah, kjer je les glavni vir dohodkov prebivalstva. Ti predpisi so za posamezne primere preveč birokratski in neizvirljivi in jih bi bilo potrebno prilagoditi krajevnim

močja. Poleg prebivalcev v okolici Stične, se za gradnjo vodovoda zelo zanimajo, v Trebnjem in Dobrnici. Dobrnici se dobro zavedajo, kaj jim pomeni preskrba z vodo, prav tako tudi Trebnjani, ki imajo v svoji sredi gospodarski in kulturni razgledane ljudi, kateri so znali ostalim prebivalcem pravilno razložiti pomen vodovoda za gospodarski in kulturni napredek kraja, zato imajo ob njih tudi vso podporo. Upravni odbor vodne skupnosti je odločil vložiti vse sile za čimprejšnjo uresničitev velikega načrta, dobro pa se zaveda, da je pri tem veliko odvisen od podpore in pomoči vseh prebivalcev. Upravni odbor želi, da si ogledajo člani vodne skupnosti, in tudi drugi, dosedanja dela in pripravljene material za gradnjo v prihodnjem letu pa bodo potem na vsi stvar gledali povsem drugače.

Velika večina članov vodne skupnosti Stična se izredno zanima za potek gradnje in reštrno pričakuje, ko bo stekla voda v sleherni vasi obširnega vodovodnega območja. Poleg prebivalcev v okolici Stične, se za gradnjo vodovoda zelo zanimajo, v Trebnjem in Dobrnici. Dobrnici se dobro zavedajo, kaj jim pomeni preskrba z vodo, prav tako tudi Trebnjani, ki imajo v svoji sredi gospodarski in kulturni razgledane ljudi, kateri so znali ostalim prebivalcem pravilno razložiti pomen vodovoda za gospodarski in kulturni napredek kraja, zato imajo ob njih tudi vso podporo. Upravni odbor vodne skupnosti je odločil vložiti vse sile za čimprejšnjo uresničitev velikega načrta, dobro pa se zaveda, da je pri tem veliko odvisen od podpore in pomoči vseh prebivalcev. Upravni odbor želi, da si ogledajo člani vodne skupnosti, in tudi drugi, dosedanja dela in pripravljene material za gradnjo v prihodnjem letu pa bodo potem na vsi stvar gledali povsem drugače.

Veliko so poslanci razpravljali o šolstvu pri nas. Zlasti je veliko govorila o tem problemu tovarišica Ada Krivic. Edini so bili v tem, da naše šole premalo daje mlademu človeku za praktično življenje. Učni načrti so problematni, in vendar se otrok v šoli ničesar ne nauči na primer iz kmetijstva in drugih gospodarskih panog. To, da naša mladina ne kaže veselja do kmetijskih šol, je deloma krivda tudi šole, ki mu ni vcepila ljubezni do zemlje in do kmetijske poklica. Mnenja so bili, da je potrebno vse učni sistem naših šol prilagoditi današnjim potrebam in nalogam.

V razpravi je sodelovalo še več poslancev iz krškega okraja in tudi drugi. Sklenili so, da bodo v bodoče še bolj pogosto obiskovali svoje volivce in z njimi razpravljali o vseh problemih. Udeleževali se bodo tudi zborov volivcev in zasedanj delavskih svetov, kjer kolijim bo mogoče. Tolmačenje napravov ljudske oblasti, razprava o vseh problemih, prizadevanje za čim širšo izobraževanje delovnih ljudi in nenehno politično delo, to so glavne naloge ljudskih poslancev vseh štirih dolenjskih okrajev, tako so poudarili ob zaključku plodnega razgovora.

»Težki atleti« v Suhi krajini

Junija so se enkrat ponoči zbrali žvirski fantje na nekakšno atletsko tekmovalstvo. Bilo jih je 14, za okrepčilo pa so si izbrali vinček v gostilni pri Pugeljnu. Tistega dne se je oženil Kastelic, eden izmed fantov, ki onim štirinajstim že dolgo ni bil po volji, ker ni hotel sodelovati v njihovi skupini. Zato so ga po polnoči počastili in pokazali, kaj zna. Svojo moč so razkazovali z dviganjem težkih kamnov, ki so jih nato metali v Kastelcevo hišo, kjer je bila svatov-

problemih. Udeleževali se bodo tudi zborov volivcev in zasedanj delavskih svetov, kjer kolijim bo mogoče. Tolmačenje napravov ljudske oblasti, razprava o vseh problemih, prizadevanje za čim širšo izobraževanje delovnih ljudi in nenehno politično delo, to so glavne naloge ljudskih poslancev vseh štirih dolenjskih okrajev, tako so poudarili ob zaključku plodnega razgovora.

Pred II. kongresom Ljudske tehnike

Oktober bo v Celju II. kongres Ljudske tehnike za Slovenijo, pa sem mislil, da bi bilo dobro, če bi se malo pozanimal, kako je kaj s to stvarjo v našem okraju. Sekretar okrajnega odbora LT Maks Sorn, mi je povedal, da se bo v njihovi organizaciji marsikaj spremenilo. Predvsem bodo prenesli svoje delovno območje na teren, ven iz mesta, v večja kmetijska in gospodarska središča v okraju. Tam so že osnovali posamezna društva Ljudske tehnike, ki bodo seznanjala prebivalstvo s splošno kulturo, modernim kmetijstvom in elektro-strojinstvom.

Opazimo, da so ljudje na podeželju še popolnoma nepoučeni o elektriki in imajo pred njo celo nekak strah. Nova društva Ljudske tehnike, ki so zaenkrat v Sentrupertu, Otočcu, Dol. Toplicah, v Straži, Sentejnju, Smarjeti, na Grmu, v Mali in Veliki Loki, bodo s pomočjo matičnega društva v Novem mestu organizirala predavanja s filmi in skrbela za tehnično vzgojo kmetijske prebivalstva.

Poprosili bodo domače zadrugo in druge organizacije za kos zemlje, kjer bodo preizkusili teoretično znanje, ki so si ga pridobili v zimskih mesecih. Sejali in krizali bodo posamezne kulture, da bodo vzgojili čim boljše sorte, katerih seme bodo nudili kmetijskim združenjem in okoliškim kmetom.

S pomočjo šolskih oblasti bodo uvedli v osnovnošolski pouk obvezno ročno delo, kamor bodo vključili modelarstvo, radioamaterstvo in podobne stroke. 9. in 10. oktobra bo v Sentrupertu, kjer je najmarljivejša Postaja mladih tehnikov, kmetički praznik, združen s kmetijsko razstavo, kjer bodo pokazali različne moderne kmetijske naprave, med drugim aparate za raziskovanje zemlje in električno ograjo za pašnike.

V Tednu tehnike, ki ga bodo organizirali ob koncu oktobra, bo v Novem mestu vsak dan manifestacija mladih tehnikov. Sodelovali bodo motoristi, radioamaterji, modelarji, fotografi, letalci in drugi. Zadnji dan Tedna pa bo razstava tehnike v Kmetijski šoli na Grmu. Potem bodo začela društva v večjih gospodarskih središčih z rednim delom, s predavanji, vajami, filmi in podobnim.

Člani so se sprašujejo, zakaj ni za take nepopoljšljive, ki kot nekdanji pomagači okupatorja rovarijo in kalijo javni red, ostrejših kazni. M. L.

TEDEN OTROKA

V kakšni okolici živi in se razvija belokranjski otrok

Pred dvema mesecema smo v okviru sanitetne ekipe, ki jo je organiziral glavni odbor RK skupno s centralnim higieniskim zavodom obiskali nekaj belokranjskih vasi in opazili med drugim pomanjkanje in napake pri negi novorojenčkov, dojenčkov in otrok. Mislim, da bi se ob Tednu otroka lahko pri teh problemih nekoliko ustavili.

Da začnem kar pri otročnicah in novorojenčkih. Pri večini otročnic opazimo oslabelost zaradi težkega dela. Temu sledijo težki porodi, slabotni otroci, ki imajo že v prvih dneh življenja premalo hrane. Če žena leži štiri dni po porodu, je to za njo že luksuz. Tako po porodu jo čaka težko delo, ki ga je le za nekaj dni pustila vnemar. Posledica je pomanjkanje mleka. Po treh štirih mesecih že večina žena odstavi dojenčka. Takrat se začne težko življenje za mlajega, ki hira ob nerednih, pičlih obrokih kravjega mleka. Težka obolenja prebavi... Končajo veliko dojenčkov, drugi pa so slabotni in drobni. Poleg tega pa dobiijo že v materinem mleku alkohol, ki kvarno vpliva na njih telesni in duševni razvoj. Ko se dojenček končno navadi na kravje mleko z nadrobjenim kruhom, je to njegova edina stalna hrana do 15. ali 20. meseca starosti. Korenje imajo tukaj le za prašiče, spinače sploh ne poznajo, paradajžnikov in paprike ne sadijo, sadje pa jedo le ob dobrih letinah. Vrto v domačih povrtinno ne srečaš po vaseh v Beli krajini. Hrana je

poleti in pozimi skoraj enaka. Mnogi otroci že po drugem letu ne dobe več mleka, ker ga ni pri hiši. Zdaj pijejo za žejo vino, do katerega pridejo laže kot do vode, kar je spet poseben problem Bele krajine.

Zraven pomanjkljivosti v hrani pa je pomanjkljiva tudi higiena. Dojenčki leže sredi kupa čunji goli, ponesnaženi, v rojih muh in večno zaprti v izbi, ki je temna in slabo zravana. Sonca do prvega leta starosti skoro ne vidijo. Dnevno kopanje dojenčkov in umivanje otrok si je tukaj težko zamisliti. Dober izgovor pri tem je spet pomanjkanje vode, ki jo v poletnih mesecih vozijo v večino vasi po več kilometrov daleč iz Kolpe. Greznica se prosto izliva v gnojnico, ki se pretaka po dvorišču preko vseh vaških poti v vaške luže, ki služijo za napajanje živine, pranje perila in so leglo žab in komarjev. Okoli teh mlakuz se navadno zbirajo vaški otroci in se igrajo sredi blata. Kakšni so ti otroci? Je maločkerni je močan in razvit sorazmerno svoji starosti. Sleherni človek mu bi prisodil leto ali dve manj kot jih ima v resnici. Ze ob teh skopih ugotovitvah se nam sili vprašanje kako tem otrokom pomagati.

Ozrmo se na celotno zdravniško mrežo v Beli krajini. Če pomislimo, da ima celoten črnomaljski okraj tri zdravnike, da ima vsaka občina le eno medicinsko sestro ali pa namesto nje babico, obe skupaj imata le Metlika in Crmnelj, tedaj vemo, da vsi skupaj ne zmorejo tega, kar se danes od njih zahteva. Medicinska sestra mesečno prehozi in prevozi s kolesom do 600 kilometrov, opravlja še posej babice in v sili večkrat nadomešča zdravnika. Nič na boljsem ni babica, ki mora opravljati posle medicinske sestre. Pomagala bi lahko tudi prostvetni delavci. Prosveta lahko naredi na deželi ogromno. Vsi učitelji po vaseh in profesorji po gimnazijah si mnogo prizadevajo, da bi pomagali tudi na tem področju, vendar moramo ugotoviti, da je tega kadra premalo. Kaže, da bo treba 8 šol zapreti, na štirih pa je naručena le polovica učiteljskega kadra.

Naša ekipa je imela s seboj več filmov o splošni in osebni higieni. Ljudje so jih zelo radi gledali in so nas prosili, naj jih še obiščemo posebno v zimskih mesecih, ko na polju ni dela. Saj se belokranjski ljudje zavedajo napak in pomanjkljivosti, vendar si bodo sami težko pomagali. Mislim, da ni samo naloga črnomaljskega okraja, da bi izboljšal položaj. Saj ne zmore vsega. To je naloga širšega merila, ob golih ugotovitvah naj se zamislijo tudi drugi in naj ne gledajo na Belo krajino kot na kazensko službeno mesto, ampak kot na kraj, kjer žive dobri ljudje in jim je vsaka pomoč predvsem v zdravstvi in prostvetni stroki zelo potrebna.

Mnogo se je v Beli krajini že spremenilo in popravilo, vendar bo treba še mnogo delati. Predvsem je potrebno, da si vsak posameznik pridobi čut za napredek, da ne bomo več silili! »Če je bilo za moje dede in pradede tako dobro, je tudi zame in za mojega otroka!«

P. J.

Lepo je bilo na logorovanju v Jurjevici

29. septembra je po enotedenskem logorovanju zapustilo Jurjevico 170 obveznikov predvojaške vojske. Tu so logorovali mladinci letnikov 1935, 1936, 1937 iz raznih predelov Kočevske. Logorovanje v Jurjevici je bilo prvo veliko logorovanje, kakršnih bo še več v kočevskem okraju.

Logorovanje je imelo pravi vojaški značaj. Vstajali so ob 5. uri, sledila je telovadba, čiščenje, umivanje ob 7. uri pa je bil izdaten zajtrk. Potem so izvedeli za dnevne informacije, nato so se pred Zadrudnim domom postrojile vse tri čete. Ostro povzelo in že so korakali bodoči vojniki s pesmijo na vaje, ki so trajale do pol ena. Le nekaj minut odmora je bilo po vsaki uri. Komandni zbor je bil zelo zadovoljen s fanti, saj so hitro domneli vojaške veščine. Tudi najmlajši so se močno potrudili. Vsi so se zvečevali v vloge pravih vojakov, saj so se prav tako učili kot aktivni vojniki, pa tudi kape so imeli prave. Za prihodnje logorovanje bi radi imeli tudi uniforme. Vsekakor moramo pohvaliti resno izpolnjevanje nalog mladih dežurnih, pa tudi stražarji so bili vedno na mestu.

Opoldansko delo se je začelo z okusnim kosilom. Po krajšem počitku je prišlo na vrsto kulturno-prosvetno delo, politične ure, zanimiva predavanja, sport itd. Čas je hitro potekal, ob sedmih pa jih je čakala večerja. Ob enaindvajseti uri je dežurni pisikal »uštrov« in zdaj so samo straže bežele nad mlado vojsko. Mladince, ki so bili na logorovanju v Jurjevici, sta obiskala tudi sekretar OK ZKS Jože Klarič in predsednik OLO Janez Pirnat. Oba sta pohvalila mladince za dobro učenje in discipliniranost. Vsekakor so se mladi fantje na logorovanju mnogo naučili, kar jim bo koristilo, ko bodo služili vojaški rok. —em—

Na Dolenjskem, Belokranjskem že grozde zori...

ZA NASE VINOGRADNIKE

Letošnja trgategv

Cas trgatve v vinogradih se pozna trgategv lahko še veliko približuje. Za našega vinogradnika je to vsekakor eno najlepših opravil, ki ga težko pričakuje, saj v dobri letini vidi plačilo za ves vložen trud in za marsikatero strago znoja. Zal moramo ugotoviti, da v zadnjih letih, vsled pobež in drugih elementarnih nezdod, ni več silisti veseli pesmi in razgrnena vriska ob času trgatve v naših gorcih. Valed posledice lanske spomladanske pobeže bo pridelek pri žlahtni trti tudi letos zelo majhen. Le tisti vinogradniki, ki so v lanskem letu kljub vsem težavam svoje vinograde redno oskrbovali ter letos s škropljenjem v borbi proti peronospori uspeli, bodo še nekaj trgali, kar pa se zdi ne bo krilo visokih proizvodnih stroškov, ki jih vlagamo v naše opešane vinograde. Celo v izjemnih primerih, kjer lansko leto ni bilo posebe, se letos ne bodo mogli preveč pohvaliti. K temu pa moramo pristeti še neugodno vreme, ki bo vsekakor vplivalo na kvaliteto pridelkov, češadi bi zboljšanje vremena in

stroške na eni strani, na drugi pa imperativno potrebo obnove naših vinogradov, ki zahtevajo velike investicijske stroške, kajti v nasprotnem primeru bjejo našemu vinogradništvu zadnje ure. Naši vinogradniki se stalno sprašujejo, kdo popije njihov znoj, ker vinska trgovina se tiče kvalitete. Na Primorju, da konzument ne zmore v sedanjih cen, vedo pa, da je njihov proizvod v cenl poskočil od proizvajalca do konzumenta za celih 100 odstotkov. Pričakujemo, da bo novi zvezni Zakon o vynu in Zakon o pospeševanju vinogradništva na tako stanje bistveno vplival ter da bo tej važni gospodarski panogi z izjemnim ter zakonno dano tisto pomojo, ki ji pripada.

Kdaj bomo letos pravzaprav Dolenjskega vinogradnika že odnekad? Bije obček, da prerano trga. To tudi v celoti drži, saj dobro vemo, da se za prvim, ki odže v brenjo v vinograd, tudi drugi napotijo. Mi se nismo enkrat navadili, da se držimo roka, ki ga oblastveni organi odredijo.

Portugalko so marsikje vse prehitro potrgali, kdor je le kolikšak počakal, se z njo ne more prehalviti, če že ne po kolikšini, pa po dobri kвалiteti. Vsekakor bomo letos skušali potrgati čim pozneje, saj smo bili v pogledu vegetacije skozi vse poletje najmanj za 14 dni v zakasnitvi. Če že ne bo dosti pridelka, pa naj bo vsaj tisto dobro! Le v izjemnih primerih močnejšega gnitja grozda se bomo odločili za zgodnejšo trgatve, ki je samo v tem primeru opravičljiva, tako zemljo bo drugo leto mnogo! Grozde bomo potrgali go laže obdelovati, pa tudi manj posebej in z njim na poseben plevela bo vzkliio.

NA KAJ VSE MORAMO PAZITI PRI NEGI VINA V KLETI

Ker naši vinogradniki kljub vsej dobri volji še vedno ne negujejo ali šolajo vno, kakor da bi bilo potrebno in kakor zahteva tako občutljiva tekočina kot je vino, saj imamo toliko skrbi in škode z različni virusnimi boleznimi in napakami, ki se naj na kratko navedemo nekaj najosnovnejših pravil in nasvetov za dobro kletarjenje.

Vina, ki so bogata na kislino, počasno preprečijo, kakor pa jih pretakaj pozneje, vina z malo pozneje zdraviti! Kislina pa čimprej! Redno dopolnjuj sode samo z Pazi pri žveplanju posode, da zdravim vinom, ker se v nedozveplo ne kaplja na dode, ker polnjenih sodih kaj rado razvilo povzroča slab okus vina! je cik ali pa kan!

Dobra posoda je kapital za vinogradnika, kajti slaba posodnivali, ker se s tem dobro vino da lahko skvari najboljšo vno, samo pokvari! dočim se vino v dobri posodi samo zboljša.

Stare zaplesnele in močno cikleteh, zato pri gradnji kleti kaste sode ne uporabljaj več pojdi v zemljo, kajti samo ta za vino, sadjevec ali žganje, krat bo klet imela stalno nizko ker pokvarijo vsako pljato! temperaturo!

Malo plesnive ali malo cikaste sode izpari ali zakuha! sodo!

Vedno izpiraj posodo najprej s hladno vodo, potem šele z vročo!

Frazno posodo dobro operi, pusti nekaj dni odprto, potem pa dobro zažveplaj in trdno zabij ter žveplanje ponovi vsake ka dva do tri mesece!

Pri čiščenju vina se strogo drž! sredstev in navodil o uporabi, ki jih predpiše vinarski strokovnjak, katerega vedno vprašaj za svet!

Uporablaj za pranje posode po možnosti samo mehko vodo (deževnico), a ne trde studenčnice!

Dobro si zapomni, da je mnogo enostavneje in tudi ceneje, boleznim in napake v vynu pra-

Če moraš mošt zaradi hladne zimske kop z gnojnjem, kajti to je najboljše sredstvo za zdravljenje vna!

Po kletenju dopolnjeni sod ne zabij trdo z veho, ker ga lahko razžene!

Izogibaj se močnega žveplanja, ker povzroča nezdravovino!

Vino se mora redno pretakati in je pogrešno misljenje, da zato izgubi na moči!

Klet se mora dati tudi dobro zračiti!

Hrani v kleti res samo vno, ker je vino zelo občutljivo ter se zelo rado nevrzame tujega duha!

Upoštevaj prednja navodila tudi pri negovanju sadjevca! Končno: trudi se in izkoristi vsako priliko, da izpopolniš svoje znanje iz kletarstva in na ta način izboljšaj svoje, največkrat zelo primitivno in zastaralo kletarjenje, kajti doza kapljica, kv zdravja pijača, ne imela vedno svojo primerno ceno!

Občani Vinice se pripravljajo na svoj praznik

Velike proslave in občinski prazniki, na katerih se spominjamo velikih zgodovinskih dogodkov iz preteklosti, zlasti iz dobe NOB, postajajo iz leta v leto bolj množične manifestacije vsega ljudstva, ki želijo ohraniti spomine na velike dni in pomembne dogodke. Teh proslav in praznovanj je zlasti letos veliko, ko se ob desetletnici spominjamo zgodovinskih dejanj v letu 1944, pa tudi prej. Občinske praznike, ki smo jih začeli praznovati pred dvema leti in jih bomo naslednje leto praznovali vsako leto, pa sprejemajo naši delovni ljudje vedno bolj kot resnično svoje praznike. Občinski prazniki se ne uveljavljajo samo kot spominjanje na zgodovinske dogodke, pač pa postajajo prav tako revija gospodarske in kulturno-politične dejavnosti cele občine. Tako je tudi prav.

Tudi Vinica v Beli krajini ne zaostaja, saj ima več kot dovolj primerov iz svoje burne zgodovine, ki se jih lahko s ponosom spominja. Najhče-ta-

V Dobrničju bodo praznovali občinski praznik

Prebivalci dobrniške občine bodo že drugi praznovali svoj občinski praznik kot spomin na prvi kongres slovenskih žena, ki je bil 17. in 18. oktobra 1943 v Dobrničju. Ob praznovanju se spominjamo časov, ko so pograle prve klice borbe delavskega razreda - nove miselnosti naprednih ljudi.

V Dobrničju so že pred vojno nekateri ljudje spoznali, da je

noosvobodilnega boja. Po vsej občini so zbirali hrano in sanitetni material za prve borbe. Na Rdečem Kalu pri Dobrničju je bil 6. januarja 1942 okolišni plenum OF za okolišje Novo mesto. Tega plenuma se je udeležilo iz Dobrničja 6 delegatov. Ljudje naše doline so tedaj krepko podpirali NOB. Izjema so bili le nekateri zarizeni vaški magnati, ki so kmalu začeli zbirati okoli sebe

Občine, Dobrava, Selce, Dobrnič, Ojstri vrh, Lisec in drugod. Boje sta vodili v glavnem Cankarjeva in Gubčeva brigada.

V Dobrničju so se oktobra 1943, tik pred nemško ofenzivo, zbrale v lepo okrašen dvorani Prosvetnega doma delegatke Slovenske protifašistične zveze na prvi kongres. Razpravljale so o skledih, ki jih je sprejel Zbor odposlancev v Kočevju. Posebno živahno so razpravljale o nadaljnji borbi in dokončnem uničenju fašizma. Ta kongres je bil borben pregled sodelovanja slovenskih žena v NOB. S tega kongresa so se slovenske žene preko številnih sovražnikovih obročev prebale v svoje vase. Odhajale so s še močnejšo borbeno voljo in upanjem v čimprejšnjo zmago.

Ob spomenu na teške dni in trpljenje se bomo spomnili 366 padlih borcev, ki počivajo v Dobrničju. Večina teh junakov ne poznamo, vendar so jim ljudje na grobu na Marničah postavili mogočen spomenik. Vrhovi Triglava z veliko petokrakro zvezdo bodo spominjali poznejše rodove, da tu počivajo junaki, ki so darovali življenja za svobodo, za lepšo prihodnost.

J. K.

Ne pozabi na pravilo-FOX za čevlje ie zdravilo.

Kako je bilo na »Ilkofu« v Ribnici

Avtopodjetje je gradilo v Ribnici garažo. Pred kratkim so jo dogradili. Zaključek so slovesno praznovali v gostilni KLO v Ribnici. No, saj ni nihče proti Ilkofu, če so ga deležni tudi ljudje, ki ga zaslužijo. To pot v Ribnici pa ni bilo tako. Za mizami nso sedeli tisti, ki so gradili garažo, temveč povsem drugi ljudje iz Kočevja, ki sploh ne pripadajo temu delovnemu kolektivu. Ne samo delavci, tudi neprizadeči ljudje se s tem ne strinjajo, saj je že čas, da se podre žid med nižjimi in višjimi. Pomisliti moramo, da je tudi za odpravo teh neteme- ljenih razdelitev prebivalstva tekla kri naših najboljših ljud.

Z VINICE PRI ČRNOMLJU

Jarke za vodovod v Stari trg so začeli kopati. Imedja tudi kompresor za vrtanje skal. Tudi vasi: Zagorac, Gornja in Dolnja Podgora, Čeplje, Kralji, Vmoli in Brezovica se sprašujejo, kdaj bodo imeli pri njih vodovod in elektriko.

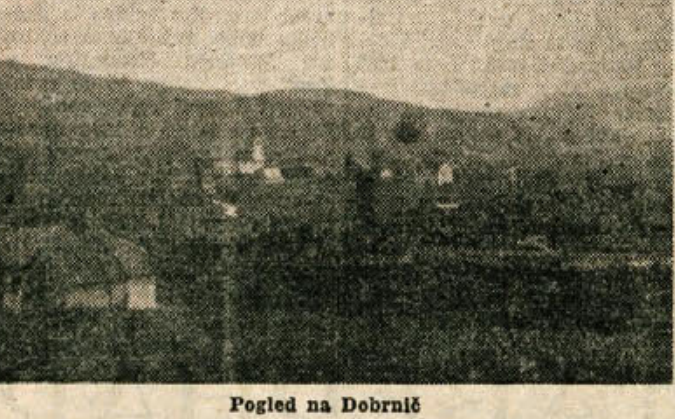
Posnemanja in hvale vredno

Na Vinko gorico na področju občinskega ljudskega odbora Trebnje je lovska družina spomlad vsadila šest fazanov z namenom, da se razmnožijo in koristijo kmetom pri uničevanju mršca. Ta namen se je v polni meri uresničil. Fazani so se lepo razmnožili. Razdelili so se po okoliških njivah z mladimi, kjer jih je mogoče ob vsakem času opazovati.

Pogled na Dobrnič

edini izhod iz krize in revščine borba delavskega razreda. To napredno skupino je vodil Jože Slak, padli narodni heroj, znan pod imenom Silvo. Po kapitulaciji stare Jugoslavije se je ta skupina povečala in začela zbirati orožje za OF, ki jo je propagiral v našem okraju. V maju 1941 so ti ljudje odnesli iz občinskega poslopja 6 pušk in 70 najbojev italijanskih karabinerjev. izpred nosa.

Ob koncu maja 1941 je bil v Dobrničju organiziran odbor OF, v juniju pa je bil širši sestanek OF na Marničah nad Dobrničjem v bližini spomenika padlih borcev. V jeseni in pozimi 1941 so po naših vaseh že bili prvi javni sestanki OF. Na teh sestankih so aktivisti seznanjali ljudi s cilji narod-

KJE SO CEVI?

V 38. št. Dolenjskega lista je pod gornjim naslovom PGD Cankarjeva objavila članek, o katerem menimo, da je potrebno odgovoriti tole:

Cevi, ki so res bile objavljene temu društvu, smo bili prisiljeni dati na centre kot Zuzemberk, Trebnje, Mozronog, Sentjerne in ostali, ker so bili v lanskem letu še zelo slabo opremljeni. Potreba po ceveh in gasilskem orodju pa je še tako velika v našem okraju, da jih je v letošnjem letu nemogoče kriti. Posebno kritično stanje je pri osebnih opremljenosti, saj niti polovico aktivnih članov po naših društvih nima delovnih oblačil, v letošnjem letu smo že prejeli količino cevi, ki smo jih nekaj razdelili društvom, ki so prejeli nove motorne brizgalice, so Sveti Rok, Hinje, Sentjerne in Straža, nekaj pa jih je bilo razdeljenih društvom, med katerimi je tudi Gabrje. Predsednik, oziroma poveljnik tega društva se je osebno zglasil v naši pisarni pred dobrim mesecem prav zaradi cevi. Povedal so mu, da je deležen za njihovo društvo 100 m. Kje so sedaj Gabrčani, da ne pridejo po cev? ne vemo.

V nedeljo, dne 3. oktobra je imel ženski osek Okrajne gasilske zveze Novo mesto prvo konferenco s svojimi članicami, na kateri se je obravnavalo delo, ki ga je treba opraviti, da se reši problem žena v prostovoljnem gasilstvu. Da kaj danes naše članice po nekaterih društvih še zelo malo zaslug in da nimajo

ŠPEHARJI

Posestniki Katarini Medved se je po nepravilnosti vnela hiša, pokrita s slamo. Na pomoč so takoj prisloščili gasilci, ki so preprečili, da ni hiša z gospodarskimi poslopji vred pogorela do tal.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Uspel posvet zastopnikov okrajnih zvez Partizana

Ob priliki II. atletskega prvenstva Dolenjske so se na pobudo Zveze Partizan Kočevje sestali v Novem mestu zastopniki okrajnih zvez Partizana iz Cрномlja, Kočevja in Novoga mesta. Najbolj številno zastopstvo je poslavilo Novo mesto, pa tudi Kočevje, ki je imelo v Cрномlju zastopala samo en delegata.

Sestanek je otvoril tajnik okrajne zveze Novo mesto vet. Sajovic in predlagal edino točno dnevnega reda: način sodelovanja in medsebojnih tekmovanj dolenjskih okrajnih zvez Partizan.

Med živahnimi diskusijami so zastopniki izmenjali svoje poglede in izkušnje, dokaz, da je bil ta sestanek koristen in potreben. Največ sta k uspehu sestanka pripomogla odbornika okrajne zveze iz Kočevja tov. Arko in Cuk, ki sta pokazala vsestransko razgledanost in zanimanje vseh problemov telesne vzgoje vobče. Tudi ostali zastopniki so mnogo pripomogli k zaključkom tega sestanka, ki jih v naslednjem poznamo.

Ugotovilo se je, da je v prihodnjem letu razvoja društev za telesno vzgojo Partizana in okrajnih zvez Partizana prireditelj dolenjska prvenstva. Sklenili so, da bodo taka prvenstva z obvezno udeležbo okrajnih Cрномelj, Kočevja in Novoga mesta. Vsi člani 6-članskih koordinacijskih odbor, sestavljen iz vseh treh zvez.

vomešanov to ni zmedlo. Po zalogi borbenega Medista in Beleta jim je uspelo razliko najprej znanjstvi, nato pa tik pred koncem izenačiti.

Ko je bila pravzaprav prva prvenstvena tekma v malem rokometu na novomeškem igrišču. - Novomeščanom pripočnemo, da se v čim večjem številu odzovejo vabilom in pridejo gledat tekme v vseh panogah, takoj pa v atletiki, namiznem tenisu, odbojki in smučanju. Tekmovanje v odbojki naj se izvede na tak način, da ima zmagovalno moštvo pravico sodelovati v slovenski ligi. Tekmovanje v smučanju je treba ločiti po disciplinah. Razpisil jih je tudi predsednik koordinacijskega odbora, sestavljen iz vseh treh zvez.

NOGOMET

TVD PARTIZAN (Novo mesto) : SD SVOBODA (Ljubljana) 3:1 (2:1)

Partizan je v nedeljski tekmi za prvenstvo Ljubljanskega I. razreda osvojil na domačem igrišču obe točki. Obe moštvi sta sledi igro zagreli dosti napak. Na škodo obeh moštev pa pripadajo dolenjska društva, naj se izberejo najboljši točke, s katerimi je delati akademije po vseh krajih Dolenjske. Vse to bo urejeno v 6-članski koordinacijski odbor, sestavljen iz vseh treh zvez.

Težak poraz Svobode

V prvem kolu II. slovenske lige v malem rokometu je bila pred nedavnim odigrana tekma med Svobodo iz Krvnelja in TVD Partizan iz Cрномlja. Tekmo je nekoliko motil dež, igralci pa so bili v začetku malce nezvojni, vendar so se gostje hitro zasukali in že takoj v začetku vodili z 2:0. Potem pa je bil stvar obrniti in prvi polčas je končal s 15:2 v korist Partizana. V drugem delu tekme so igralci z vodstvom 23:2 zmenili, da bo to tudi končen rezultat, vendar so jim gostje dali še dva gola in postavili rezultat 30:4. Sodniki so bili odlični, publika (približno 100 gledalcev) pa objektivna. Najboljši na terenu je bil Klein.

V. redna skupščina NTZS

V soboto 2. oktobra je bila v Ljubljani V. redna letna skupščina Namizno teniške zveze Slovenije. Skupščina sta se udeležila tudi delegata iz Cрномlja in Kočevja. Obravnavali so problem nabavljanja gostje, predajo izmednih iger na škodo tretjega tekmovalca, kaznovanje posameznih igralcev in plastranje moštev v rang liste. Čudimo se kako to, da Novo mesto ne tekmuje, saj ima mnogo boljše pogoje kot Cрномelj, včasih so kneli celo igralce boljše!

SAH V KOČEVJU

gandni brzoturnir Berjevermu sistemu. Za finaliste so določene lepe nagrade, ki jih bo prispevala mestna občina Kočevje.

V oktobru bo društvo začelo s turnirji za posamično prvenstvo šah. društva Kočevje. Sahnisti naj se prijavijo tehnično vodji Rudiju Mohar. Ker imajo pravico do prvenstvenega tekovanja samo šahisti društva, vabimo ostale šahiste, da vstopijo v društvo in se na zagotovljeno polju udeležijo na vsaki tekmi, ki jih bo društvo organiziralo.

Sahovski klub Kočevje pripravlja ustanovitev dveh novih društev: na gimnaziji in pri Svobodi rudarjev. Novi društvi bosta poživili sahovsko življenje v Kočevju.

I. V.

Partizan uspešen - Svoboda porazena

V II. kolu nogometnega prvenstva za Slovenijo je Partizan iz

Samo Medic zmagal na brzoturnirju v Novem mestu

24. septembra je SD Novo mesto prireditelj redni mesečni brzoturnir. Do sedaj ni prevzel izstopal do zadnjih kol pa je bil takoj za Medicem s pol točke manj. Tam pa se mu je zaprl. S slabšimi je izgubil in obsedel šele na sedmem mestu. Drugo do tretje mesto si delila Fink in Sitar. Fink je izgubil z Medicem in Mihelinom. Nato pa se je z dr. Golobem, medtem ko je Sitar doletel poraza s Finkom in Hofcom dosegel še dva renjaja

MALI ROKOMET

TVD PARTIZAN (Novo mesto) : TVD PARTIZAN (Polje pri Ljubljani) 7:7 (4:3)

Drugo prvenstveno tekmo v malem rokometu za prvenstvo II. rokometne lige je Partizan odigral doma. Preteklo nedeljo je maloštevilna gledalca prijetno iznenadil z lepo in učinkovito igro, pri kateri je imel največ besede. Medie, in beletiči prvo točko. V prvem polčasu je prevladoval in bil celo v vodstvu, po odmoru pa je nastopnik (tvoj) zabil s silovitimi udarci, medtem ko Partizan prevzel iniciativo in vodstvo. No-

Odlilna kvaliteta
Zmerna cena
Ugodno pranje
To so odlike
»PERION«
praška za pranje
finih tkanin

DOLENSKI OBČINSKI KINO

Kino KRKA Novo mesto

Od 7. do 11. oktobra: ameriški film Sestrična Rahela.
Od 12. do 14. oktobra: mehiški film Eja do življenja.
Od 15. do 18. oktobra: ameriški film Cirano de Bergerac.

Kino Dolenjske Toplice

9. in 10. oktobra od 20. uri francoski film Zlata čelada.
10. oktobra ob 15. in 18. uri avstrijski glasbeni film Nesmrtni valček.
13. in 14. oktobra: francoski film vsi smo moriči.

Kino Cрномelj

Od 7. do 10. oktobra: Veruj v mene.
Od 12. do 13. oktobra: Plamen in puščica.
Od 14. do 17. oktobra: Tajinstveni profesor.

Kino Loški potok

9. in 10. oktobra: angleški film Ana Karenina.
16. in 17. oktobra: italijanski film Brez milosti.

MALI OGLASI

KUPIM dober pogreznik ženski šivalni stroj Singer. Ponudbe upravlj. po »Plačam takoj« (365) IZGUBIL sem pumpo za kolo od Gotne vasi do Zabe vasi. Najdi tiel naj za nagrado odda na upravi Dolenjskega lista. (364) Na novo mesto uvedli prodajo PODPLATNEGA USNJA, kate- gije si lahko takoj nabavite v Kraljevi trgovini Zuzemberk. PROGRAM močno moško kolo znamke Adler s tremi prestavami med pedal in brezbrznen stanju. Naslov v upravi lista. (363) VEČJE ŠTEVILO ZIDARJEV, pri- učeni zidarjev, tesarjev in de- lavcev sprejememo. Delo je akordno in pod stroho ter pre- skrbnjeno za vsi zimsko dobo. Hrana in stanovanje zagotovi- lena. Gradbeno podjetje Moste, Ljubljana, Smartinska c. 64b. NA ZALOGI imamo večje koli- čine vsakovrstnih moških klo- bukov in čepce po nizkih cenah, katere si nabavite v Kraljevi trgovini Zuzemberk.

Dražbeni oklic

Na podlagi Navodil o prodaji stanovanjskih hiš splošnega ljud- skega premoženja občinskih LO ter zvezi z Uredbo o prodaji hiš SLR (Ur. list FLRJ št. 17-53) in uredb o dopolnitvi Uredbe o prodaji stanovanjskih hiš (Ur. list FLRJ št. 31-53) razpisuje občinski ljudski odbor Mirna peč

Gibanje prebivalstva v Gradcu

V mesecu septembru so bili rojeni 4 dečki in 3 deklice. Poročili so se: Vukelič Ivan, zidar iz Gra- daca in Pezdire Josipina, kmetarica iz Postojne - Umrla sta: Crnić Ivan iz Gradaca, otrok. Ja- kovič Neža, 61 let, iz Gribej.

Gibanje prebivalstva v Loškem potoku

V septembru sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Poročili so se: Kremer Ferdinand, monter TT iz Srebričke - dečka, stik Ivana, kmetica iz Travnika, Slavec Alojz, kmet, in Turk Ljud- mila, kmetica, oba iz Rejč.

iz novomeške prodnišnice

Pretekli teden so rodile: Krne Terezija iz Gotne vasi - dečko, Perše Ana iz Srajčice - dečka, Smola Nana iz Kočevja - dečka, Eršte Marija iz Trške gore - dečka. Bratkovič Franciška iz Sentjerneja - dečko, Starešič Marija iz Gradaca - dečka, Lev- čič Ivan, kmetič iz Travnika, Slavec Alojz, kmet, in Turk Ljud- mila, kmetica, oba iz Rejč.

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

Pretekli teden je bilo rojenih 13 dečkov in 9 deklic. - Poročili so se: Podbevšek Ciril, namešče- cnik in Stefanovič Darina, name- ščenka, oba iz Novoga mesta, Rudman Viktor, mehanik, in Grad Marija, nameščenka, oba iz No- vega mesta. Braher Miha, sofer, in Špeljč Jožefa, administratorka, oba iz Novoga mesta. Mörth Me- tod, steklobrusni pomočnik, in Stanko Pavla, delavca, oba iz No- vega mesta. Udir Zoran, elektro- tehnik, in Brudar Ivana, oba iz Kranja. - Umrla sta: Pečič He- lena, 48 let, gosp. iz Klečeta, Dr. Polenski Jurij, upok. sodnik, 65 let, iz Novoga mesta.

Gibanje prebivalstva v Cрномlju

Od 1. septembra do 2. oktobra je bila rojena ena deklica. Poro- čila sta se: Dragoš Vincencij, oči-

JAVNO DRAŽBO

za 23. oktober 1954 ob 8. uri v uradnih prostorih občinskega LO Mirna peč, soba št. 1, za sledeče hiše:

1. Vložna št. 462 k. o. Mirna peč, parcela št. 227 - enodružinska hiša z gospodarskim poslopjem v vasi Česenec št. 6. Izklicna cena 350.000 dnl.
2. Vložna št. 481 k. o. Mirna peč, parcela št. 237 - enodružinska hiša z malim gospodarskim poslopjem v Malenski vasi št. 22. Izklicna cena 35.000 dnl.
3. Vložna št. 134 k. o. Globodol, parcela št. 95 - enodružinska hiša s srednjim globodolskim poslopjem v vasi Gor. Karteljevo št. 22. Izklicna cena 76.000 dnl.
4. Vložna št. 816 k. o. Zagorica, parcela št. 116 - enodružinska hiša z malim gospodarskim poslopjem v vasi Gor. Karteljevo št. 8. Izklicna cena 76.000 dnl.
5. Vložna št. 691 k. o. Zagorica, delc. parc. št. 621 - enodružinska hiša s srednjim globodolskim poslopjem v vasi Gor. Karteljevo št. 22. Izklicna cena 50.000 dnl.
6. Vložna št. 714 k. o. Zagorica, parcela št. 663 - enodružinska hiša z malim gospodarskim poslopjem v vasi Gor. Karteljevo št. 11. Izklicna cena 35.000 dnl.
Kupca je dolžan pred pričetkom dražbe položiti kavejto v višini 10-20% izklicne cene. Podrobnejša pojasnila in prodajni pogoji so nabiti na oglašni deski občinskega LO Mirna peč. Ostale informacije dobijo na dražbu navedenih hiš lahko dobijo zainteresirani pri občinskem LO v Mirni peči. Mirna peč, dne 25. sept. 1954. Štev. 742-4-54.

Tajnik obč. LO: Kolenc Stane I. r.

Gibanje prebivalstva v Loškem potoku

V septembru sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Poročili so se: Kremer Ferdinand, monter TT iz Srebričke - dečka, stik Ivana, kmetič iz Travnika, Slavec Alojz, kmet, in Turk Ljud- mila, kmetica, oba iz Rejč.

Gibanje prebivalstva v Gradcu

V mesecu septembru so bili rojeni 4 dečki in 3 deklice. Poročili so se: Vukelič Ivan, zidar iz Gra- daca in Pezdire Josipina, kmetarica iz Postojne - Umrla sta: Crnić Ivan iz Gradaca, otrok. Ja- kovič Neža, 61 let, iz Gribej.

Gibanje prebivalstva v Loškem potoku

V septembru sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Poročili so se: Kremer Ferdinand, monter TT iz Srebričke - dečka, stik Ivana, kmetič iz Travnika, Slavec Alojz, kmet, in Turk Ljud- mila, kmetica, oba iz Rejč.

iz novomeške prodnišnice

Pretekli teden so rodile: Krne Terezija iz Gotne vasi - dečko, Perše Ana iz Srajčice - dečka, Smola Nana iz Kočevja - dečka, Eršte Marija iz Trške gore - dečka. Bratkovič Franciška iz Sentjerneja - dečko, Starešič Marija iz Gradaca - dečka, Lev- čič Ivan, kmetič iz Travnika, Slavec Alojz, kmet, in Turk Ljud- mila, kmetica, oba iz Rejč.

GORSKI SPOMENIK v Straški gori

Tako imenujejo ljudje kužno znamenje, ki sameva v Straški gori nad vinogradi. Zanimivo je, kakšne govornice krožijo v ljudskem izročilu o tem spomeniku. Nekateri pravijo, da je to spomenik iz turških časov — na tem kraju naj bi bili prizigali kresove in opozarjali na prihod Turkov. Drugi pripovedujejo, da so se na tem mestu zbirali preostali preganjani luterani, ko je

Najverjetneje pa je ta spomenik — kužno znamenje, edinstveno na Dolenskem in vsekar vredno, da se zaščiti. Občina Straža je sedaj poskrbela, da bo spomenik ostal na starem prostoru. Podobne spomenike vidimo na Koroskem in Primorskem. Zanje so značilne vdolbine v gornjem delu spomenika. Leta 1599 je v Novem mestu več ko pol leta razsajala kuga in je mesto malone izumrlo. Po glavnem trgu je rasla trava, da bi jo lahko kosili. (Po Valvazorju je ta kuga morila devet let prej, 1590.) Leta 1625 je kuga spet razredčila prebivalce Novega mesta in zahlevala čez 300 žrtev, kar je bilo za takratno število meščanov izredno veliko. Zelo verjetno je, da je kuga prestopila mestna vrata in stegnila svojo uničujočo roko tudi po obeh bregovih Krke, obiskala Vavto vas (Balta vas) in Stražo. V nemoči proti tej

protireformacija opravila svoje delo. Tretje ljudsko izročilo trdi, da so ljudje postavili ta spomenik v zahvalo, da je velikanski naliv, ki se je nekoč zrušil na Straško goro (Srobotnik), prizanesel vinogradom in ni posnel vse rodovitne zemlje za rebri ter jo odnesel v Krko. Morda je pa ta spomenik stal že za časa gorskega sodstva in služil za mejnik soteškega in, verjetno, breite-nauskega graščaka. Gornik (tako se je imenoval »uradnik«, ki je ugotavljal vinski pridelke v Straški gori) je stanoval v Gor. Straži, v hiši, ki je danes last Antona Kregarja, nosi pa še vedno staro domače ime »Pri Gorniku«.

TABERHARSTVO

Končni cilj celotne dejavnosti naše nove družbene ureditve je postopoma odpraviti izkoriščanje med ljudmi, ki je možno zaradi različnega družbenega položaja in razlik v premoženju. Za tem vilikim ciljem, ki bo v celoti dosežen šele v komunizmu, stremita tudi Uredbi o gostinskih podjetjih in gostiških in obrtnih delavnicah ter podjetjih. Prva prepoveduje zaposlovanje tuje delovne sile v zasebnih gostiških, druga pa omejuje število pomočnikov pri privatnih obrtnikih. To sta dve veji gospodarstva, v katerih delo lahko samo upravnik in upravni organi neposredno posegajo in ju s tem ustrezno, glede na naš celotni gospodarski in družbeni razvoj, usmerjajo. Da ne omenimo ostalih vej gospodarstva n. pr. industrije, gozdarstva, trgovine,

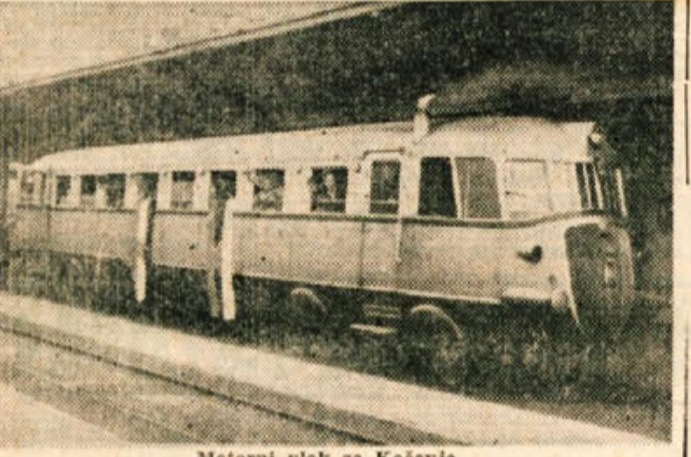
IN ŠE KAJ

turizma itd., v katere tudi posegajo državni upravni organi, zadnja leta pa vse bolj organi delavskega samoupravljanja. Druga je v kmetijstvu. V tej gospodarski panogi, ki je v naši državi najbolj razvita in najzaostalejša, vladajo ponekod še dokaj čudni odnosi, to predvsem zaradi različnih gospodarske moči posameznih posestnikov in zaradi tradicije taberharstva. Ne omenjamo pri tem haloških vinitarjev in srednjeveškega delovnega razmerja v Slovenskih goricah, ki je pred meseci sprožilo v tisku toliko koristnih člankov. Več kot dovolj primerov najdemo na dolenskih tleh. Ti primeri bi seveda zahtevali temeljitih analiz, namen tega sestavka pa je samo opozoriti nanje. N. pr.: kmetu je ostalo v gozdu večje posekanega drevoja. Metre je prodal, večje pa da sebenjku, da mu jih bo oklestil in znosil na kupo. Vsak bosta imela pol. Kmet mu jih bo pripeljal domov, zato pa mu bo šel sebenjek kakih osemkrat devetkrat v taberh. Računajmo! Bajtar klesti večje in že drobit pet dni, pet celih dni pa še dela kmetu. Skupaj dá za drva deset dni. Koliko pa stanejo kmetu? Sebenjku jih vozi pol dneva, zato pa mu ne bo treba delati na gruntu pet dni, ker mu dela toliko časa bajtar, ne klesti svoje polovice drv dva dni in pol, ker mu jih napravi bajtar. Preglejmo račun še enkrat: posestnik, ki ima gozd, dá bajtarju pol dneva in polovico drv, ki si jih sebenjak sam naklesti, zato pa dobi napravljen drva in človek, ki mu jih je napravil, mu površ še sedem dni dela.

Motorni vlak za Kočevje

Dolgo pričakovani motorni vlak je začel v ponedeljek 27. septembra redno voziti na progi Ljubljana-Kočevje. Prav pripraven je za delavce in uslužbence, ki se vračajo domov z dela, saj pelje iz Ljubljane ob 15.15. Do sedaj se niso redno

hvaležni ljudski oblasti za to ugodnost. Ko bodo ljudje videli, da vozi motorni vlak redno in brez zamud, se bodo polje delavcev pričeli pogostejše voziti z njim tudi kmetje z manjših postaj ob progi; do zdaj menda še sploh niso vedeli zanj. S. B.

Motorni vlak za Kočevje

hranili, ker je njihov vlak odhajal iz Ljubljane šele ob 7. uri zvečer. Zato so novi vlak z veseljem sprejeli in ga za to slovesnost okrasili s pentljami in zastavkami. Ta vlak ima tudi ugodno zvezo v Grosuplju z Dolencem, ki pride ob 15. uri iz Novega mesta. Da smo ta vlak dobili, je šla na Direkcijo železnice posebna deputacija delavcev. Zlasti pa smo lahko hvaležni tudi načelniku tov. Marinsku na prometnem oddelku. Z novim vlakom se sedaj vozi dnevno 140-150 delavcev, ki so

Ne bomo več plešasti
Znanstveniki so ugotovili hormon, ki regulira rast las. Najprej so delali poskuse na podganah, ki so jim povzročili umetno izpadanje dlake. Z novo odkritim hormonom pa so preprečili nadaljnje izpadanje, na plešastih mestih pa je dlaka ponovno zrastle. Se vedno delajo znanstveniki poskuse na tem področju. Verjetno jim bo uspelo, da bodo zmanjšali število »aerodromov za muhe«.

Dogodek na ovinku

Peljal sem se s taborniki z Ostronega. »Poglej ga no butca, zdaj, zdaj bo zletel«, je vzdiknil Crtko, ki je slonel pri odprtih vratih živinskega vagona in gledal nekam naprej po vlak. »Dolgo ne bo takole otepal, ko tako hitro vozimo. To je menda eden tistih pijanih regrutov, ki so nas prej vabili v svoj vagon.« je rekla Majda, vsi pa smo se nagnili skozi odprtino in z mešanimi občutki opazovali prednjega plezalca. Mlad, črn fant je dva vagona pred nami hotel na vsak način priti na streho vagona, ki je drvel s hitrostjo 50 kilometrov proti Zidanemu mostu. Na naši desni strani sta nam hiteli nasproti trdnici sosednjega tira. »Če ni pijan,« sem si mislil, »bo mogoče prišel, drugače pa ga bo odpihnilo!« Dolgi fantovi lasje so vihrali v zraku kot črna zastava. Kaže, da na streho ne bo mogel. Zlazel je dol in pričel leti po sko-

sem ga videl, kako je ležal ves zvit in negiben med obema troma z ramo na sosednji trdnici. Prav tista karirasta srajca, prav tisti črni lasje... Vlak pa je nezadržno drvel naprej. Bili smo v živinskem vagonu, brez zasilne zavore, stroj, ki nas je vlekel, pa je bil tako neskončno daleč pred nami, saj smo bili čisto na koncu dolgega vagona. Tovarščini mi sprva niso verjeli, da sem fanta res videl, toda sedaj so začeli mahati ljudje v sosednjih vagonih, so se tudi njim obrazli zresnili. Strojevodja seveda ne more ustaviti vagona na golo mahanje, ki ga tako daleč najbrž niti opazil ni. Nekdo se je spomnil signalnih zastavic, ki smo jih imeli s seboj. Obesil sem se daleč ven iz vagona, tovariši so me držali za roko, jaz pa sem mahal, mahal... Končno je stroj trklrat rezko zapiskal in vlak se je ustavil. Pograbil sem »orbico za prvo pomoč in stekel po progi

načaj. Nekaj korakov pred menoj so skakali preko prago regrut. Jaz sem tekkel po kamenju, po tistih ostrih velikih kamnih, kjer ni tek nobena šala in te čisto izrpa. Ura je bila enajst in štirideset minut, sonce je pripelalo z vso močjo. Misli so mi s fantastično hitrostjo prebiskavale možgane. Ali je mrtev? Kakšne rane ima? Kako mu bom pomagala? Bliskovito sem na pamet naredil inventuro skozi vsebino torbice, ki mi je opletala v roki. Prepričan sem bil samo, da mu morem in moram nuditi prvo pomoč. Zdal sem šele opazil, da so vsi sotekači zaostali. Čisto sam sem tekkel po pragojih in kamenju. Na desni strani proge je čuvajnica 503. Čuvaj je stal nič hudega sluteč pred njo in se šudil, kam tečemo. Nesreče sploh ni opazil. Samo tristo metrov na progi nazvoj pa je ležal regrut. Zavpil sem čuvaju na telefonra na reševalno postajo. Hitro je izginil v hiško... Ponesrečenec se je komaj opazno premikal, ko sem se sklonil k njemu. Iz rane na glavi je počasi tekla kri in črni lasje so se lepili v mastne kosme. Prsti, od katerih so

Na novomeško postajo po novi cesti

Cesta iz mesta proti postaji je pričela dobivati lepšo podobo. Zdal je lahko slutimo, kaj pravzaprav delajo tam. Novomeščani so že nekaj časa mrmrali, da bo cesta dograjena kdo ve kdaj, niso pa vedeli, kakšne težave imajo graditelji. Pri ožini nad železniškim predorom so nameravali cesto razširiti. V načrtu so imeli železne konzole (nosilce), ki naj bi nosile pločnik in del cestišča. Nameravali so jih vgraditi v breg, pa so pri odkopavanju cestišča ugotovili, da teren ne ustreza. Morali so začeti povsem drugače: pločnik bodo nosile betonske pete, ki jih bodo vzdicali pod cestišče. Zato se je delo na tem mestu zavleklo, vendar nam graditelji obljubljajo, da bo mo že ob koncu novembra hodili z železniške postaje v mesto po tlakovani cesti. Ob njej bodo stali železni kandelabri, na katerih bodo pritrjene fluorescenčne svetilke, take kot jih že imamo v mestu. Kaže, da bo cesta res lahko v ponos Novomeščanom.

Ko sem bil blagajnik...

Zgodba z resno ali šaljivo vsebino, kakor jo pač vzamete, toda do pitice resnična. Zgodilo se je, da smo ostali brez blagajnika. Vedeti moramo, da podjetje ne more biti brez blagajnika, če zaradi reprezentance ne. Podjetje brez blagajnika torej ni pravo podjetje. Bili smo v zadregi, kje naj najdemo novega in dobrega blagajnika. Pa se je poskrilo v glavah tovarišev v našem podjetju: »Ti bodi. Ze tako imaš dve funkciji, pa prevzemi še tretjo. Končno pa je blagajniško mesto lepo,« so mi prigovarjali. Ker sem bil v manjšini, proti sem bil nameram sam, sem prevzel še tretjo, to je blagajniško funkcijo. Ze v prvih dneh sem imel smolo. Uslužbencem podjetja je bilo treba nameram izplačati mesečne zaslužke. Ker smo v prejšnjem mesecu globoko »podbacili« mesečni promet, ki nam daje plače, je bilo tako tudi z našimi plačami. Globoko so padle in jaz sem bil realizator teh nizkih plač. Tiste dni, ko sem delil plače, sem zgubil ves ugled pri svojih sodelavcih, pa tudi vase nisem več tako zaupal kot včasih, ker sem moral tudi sebi odmeriti zanikno plačo. Toda s tem smole še ni bilo konec. Vsak blagajnik mora v predvidenem roku predložiti sliko denarnega prometa računovodji (v času svojega blagajnikovanja sem spoznal, da je bog bogova imeti v podjetju to funkcijo). Moja smola je bila v tem, da so mi demoneške sile ustvarjale višek kljub moji pazljivosti. Marsikdo bi dejal: »Čepec, kakšna smola je to, če se denar kar sam od sebe množi v blagajni, ti si vendar blagajnik in kar je odveč tako in tako pripada tebi.« Jok, brate, temu pa ni tako. Blagajniki so pred svetom in armado računovodij odgovorni za vse viške in primanjkljaje, ki so velikokrat posledica računskih pomot. Toda, kakor sem že povedal, sem imel višek, ki je nezadržno rasel. Skrivalem sem ga kolikor sem mogel, toda nezgodna katastrofa se je naglo bližala. Tedaj pa se je zgodilo nekaj čudovitega. Iz viška, ki mi je že nekaj časa razjedal možgane, je nastal primanjkljaj. Blagajniški dnevnik mi je pokazal kar 60 jurjev primanjkljaja! Ljudje božji, 60 jurjev! To pa niso mačkine solze. Ves dan sem seševal, potem pa zopet odševal, vendar se primanjkljaj ni

zmanjšal. Po glavi mi je rojilo samo tistih 60 jurjev, kamor sem pogledal, kamor sem se obrnil, tudi ponoči, vedno, vedno sem videl samo številko 60. Takrat je prišla rešitev in globoko sem se oddahnil, nič manj kot bi dobil svetovno vojno. Tovariši so namreč v nekaj minutah ugotovili, da nimam nobenega primanjkljaja. Kar verjeti nisem mogel, da se je vsa stvar tako mirno in v redu končala. Tudi tisti križ o višku je šel mimo mene, vsika nameram nikjer ni bilo. Toliko sem preстал v tistem kratkem času svojega blagajnikovanja, da je bila moja edina in največja želja, da bi se re-

šil tretje funkcije, tega težkega križa. Posrečilo se mi je, da sem ga odložil s svojih pleč. Kako svobodno sem zadihal v tistem trenutku! Ker sem se odločil, da bom povedal vse po pravici, moram reči še tole: blagajniška služba mi je odprla velik, neznan svet uredb, predpisov in drugih čudovitih stvari, ki so povprečnim državljanom skrita, neznana dežela. Zelo sem začel spoštovati banko, računovodje, komercialiste in seveda tudi blagajnike, skratka vse ljudi, ki določajo in usmerjajo pot denarju. Zase sem pa trdno sklenil, da se blagajnika ne bom šel nikdar več. Bivši blagajni I. r.

Izredno zanimiva in poučna gospodinjska razstava v Novem mestu

Pod geslom: »Da bo naša hrana tudi pozimi zdrava, je Okrajni gospodinjski center v Novem mestu priredil v svojih prostorih na Glavnem trgu, sicer majhno po obsegu, toda zelo poučno razstavo, ki je bila odprta od 2. do 4. oktobra. V skromnih prostorih so spretne organizatorke razstave prikazale veliko praktičnih načinov, kako si gospodinja lahko pripravi potrebno ozimnico. Vsak, kdor si je razstavo ogledal, je bil nadvse zadovoljen, in takih je bilo v teh dveh dneh kar 1800! Ta številka je najboljši dokaz velikega zanimanja ljudi za te vrste izobraževanja. S praktičnim prikazom in strokovnim razlaganjem so prirediteljice pokazale, da je možno uresničiti to, kar je rekel maršal Tito v svojem govoru na Ostronežnem, da je potrebno spreminiti sestav ljudske prehrane pri nas.

takih razstav, in tako kot v tem primeru, s praktičnim prikazom širil ljudsko izobrazbo v pogledu ljudske prehrane. Ta prva razstava je pokazala, kako potrebna in zaželena je gospodinjska izobrazba pri nas. Požrtvovalne prirediteljice zaslužijo vse priznanje.

NOVO MESTO JE SPET DOBILO GODBO

Po dolgih pripravah je bilo v Novem mestu ustanovljeno Godbeno društvo. Godba na pihala je za Novo mesto tradicija, ki jo je zadnja vojna skoraj popolnoma uničila. Novomeščani so imeli godbo že v starih avstrijskih časih in je bila sestavni del takratne »Bürgergarde« (mestne garde), ki se je spominjajo danes le še starejši Novomeščani. Garda in godba sta bili uniformirani. Po razsluži Avstrije je Mestna garda propadla, godba pa je ostala. Nekaj časa je bila brez gospodarja in so posamezni godci svobodno igrali. Kasneje pa je godbo prevzelo Obrtno društvo, ki ji je nudilo veliko podporo. Godba se je povečala, saj je v njej sodelovalo 42 obrtnikov. Vodja godbe je bil agntini Ferdo Buk st. Pozneje je godbo prevzelo Sokolsko društvo, za njim pa mestna občina. Vojna tud godbi ni prizanesla. Godci so svoje instrumente pokrili doma, nekaj pa se jih je razgubilo. Po vojni so zopet pričeli igrati. Seveda igranje brez skušenj ni bilo kaj prida. Vse bolj se je čutilo, kako potrebno je obnoviti novo meško godbo, ki je bila nekoč med najboljšimi na Kranjskem in pozneje v Sloveniji. Za godbo so se zavzemali posamezni Novomeščani in organizacije, vendar med godci ni bilo odmeva. Končno je vzelo stvar v roke KD Dušan Jereb, ki mu je uspelo, da je začelo z organiziranim delom in vzgojo naraščajo. Ker je društvo brez finančnih sredstev, je Mestni ljudski odbor godbo krepko podprl, ni se pa obvezal, da bi jo prevzel v svoje upravljanje. Končno so se zedinili godbeniki, mestni ljudski odbor, OSS, ki je dal na razpolago lepo število instrumentov, ter upravni odbor KD Dušan Jereb, da se ustanovi godbeno društvo.

Na razstavi so obiskovalci videli, kako se pripravljajo zelenjava za zimo, kako je mogoče na razne načine konzervirati sadje in zelenjavo, kako se napravi sadni sok, domači kis in podobno. Kako preprost, a vendar praktičen je zabojček za peteršilj, ki ga potrebuje vsaka gospodinja. Da se vrsta zelenjave lahko posuši in spravi za zimo, ne da bi pri tem kaj izgubila na kvaliteti, je marsikdo zvedel šele na tej razstavi. Za vsakega zanimiv in poučen je bil enodnevni obrok hrane za štiričlansko družino v predpisani količini kalorij. Največji pomen te razstave pa je v tem, da so vsi načini shranjevanja ozimnice izvedljivi brez večjih izdatkov.

Upamo, da bo Okrajni gospodinjski center pripravil še več

OBROTNO SORAZMERNJE

V Ameriki pride en avtomobil na vsake tri prebivalce. Prav tako pa pride vsak tretji prebivalec Amerike pod avto.

PRESENEČENJE
Tinec in Pepika se v idilični lumini noči zaljubljeno sprehajata po Marofu. Na lepem pravi Pepika: »Tinec, hočeš videti, keje sem bila operirana na slepičju?«
»Oh, prav radi! hrepeneče zagradi Tinec. »Pokaži.«
»Vidiš, v tistile osvetljeni sobi bolnišnice, ki jo vidiva skozi drevje.«
RADODAREN NEČAK
Mamica: »Vidiš, dragec, tale deček pred vrati nima mamic ne očka niti tete Ane. Ali mu bomo kaj darovali?«
»Dajmo mu teto Anole!«

»Imaš rad šolo, Tonček?«
»Imam, kadar je zaprt!«

Zdravnik: Kaj je vaše prvo jutranje opravilo, ko se zbudite?«
Bolnik: »Najprej se počasi obrnem, potem pa znova zaspiim!«

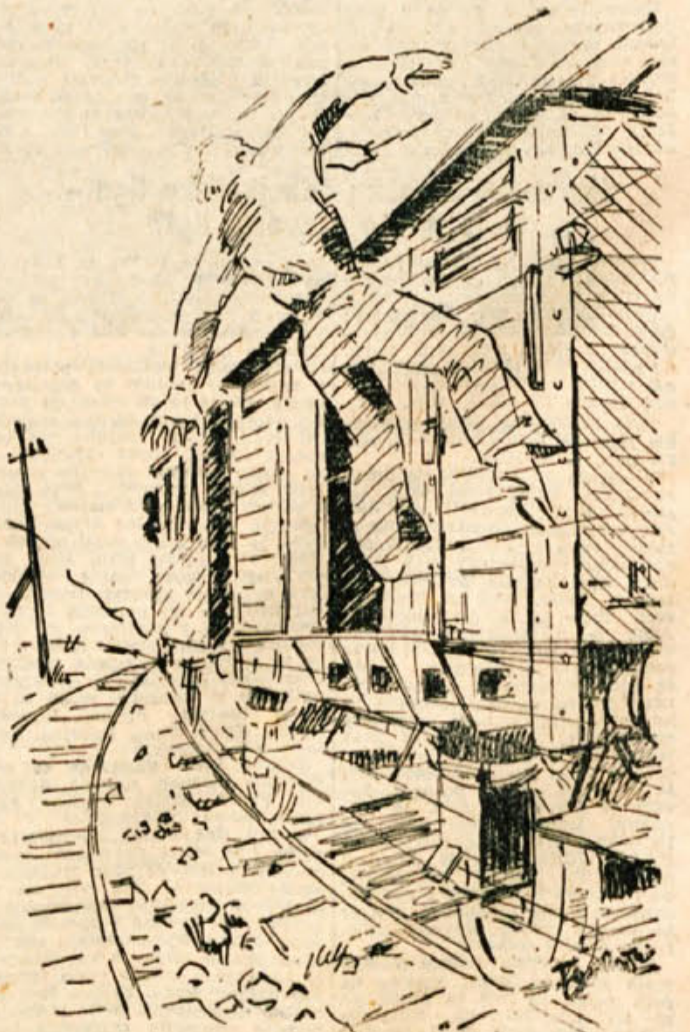
EN DAN PREPOZNO
Očka: »Janko, zakaj se nisi danes umil? Lahko ti povem, kaj si zajtrkoval.«
Niko: »Stavim, da ne moreš!«
Očka: »Jajca.«
Niko: »Oh, ne. To je bilo včeraj!«

PRAVŠNO DEKLE
Andrej: »To ti je prekanjeno dekle — ima možgane za dva!«
Stanko: »Potem je pa ravno prava zate!«

»Majda, ta solata ima obupen okus. Ali si prepričana, da si jo dobro oprala?«
»Da mama, celo z milom.«

»Saj sem ti rekla, da vzemi dežnik s seboj!«

Celju. Zdravnik kar ni mogel verjeti, da je fant tako poceni izvozil, ko bi se lahko do smrti ponesrečil... Nesreča je bila posledica popitega alkohola. Od fanta je kar zaudarjalo po pijači, ko sem ga obvezoval. Regrut-ska pijanost izgleda tradicionalna in ji še vedno ni konca navzile temu, da vojske komisije našeno domov pijane regrute, jim za zamujeni čas

pojaljšajo voja... ok in jih strogo kaznujejo. Ta nesreča naj bo svarilo vsem tistim, ki se ne morejo ubraniti prekomerni količini alkohola. Če bi videl potem raznesarjenega Darka v bolnišnici, ko je z obokanimi očmi zatreljav, da alkohola ne bo poizkusil več, bi vsak mlad fant temeljito premislil, preden bi prinesel kozarec vina k ustnicam.